

Aprobat:

La ședința Consiliului metodic științific din 25 aprilie 2023,

COBÎLEANSCHI Svetlana, directoare adjunctă pentru activitatea educațională, didactică și metodică _____.

La ședința Catedrei Nursing din 10 martie 2023,

PALAMARI Larisa, șefa catedrei Nursing _____.

Coordonat cu:

Cabinetul Instructiv-Metodic Republican al Ministerului Sănătății,

SAVCA Diana, șefa Cabinetului Instructiv-Metodic Republican al Ministerului Sănătății

„_____” _____ 2023.

Autori:

TOMULESCU Liuba, șefă catedră Discipline terapeutice, profesoară la disciplina Medicină internă și geriatrie cu nursing specific, grad didactic superior, coordonator grup de lucru

CRÎȚCHI Tatiana, directoare adjunctă pentru instruirea practică, grad managerial doi, profesoară la Discipline igienice, grad didactic superior

PALAMARI Larisa, șefa catedră Nursing, profesoară la disciplina *Bazele științei Nursing*, grad didactic doi

Recenziți:

STEMPOVSCAIA Elena, doctor în științe psihopedagogice, conferențiar universitar, Catedra Psihopedagogie specială, președintele Asociației de Nursing din RM, _____

„06” 04 2023.

ABDURAHMANOVA Zinaida, Asistentă medicală principală, IMSP Institutul Mamei și Copilului, categorie superioară în specialitate, _____ „04” 04 2023.

COMERZAN Alina, Vice-director Nursing, IMSP SCM „Sf. Arh. Mihail”, mașter în științe ale educației, categorie superioară în specialitate, _____ „11” 04 2023.

CUPRINS

I.	Preliminarii	4
II.	Motivația, utilitatea stagiului de practică pentru dezvoltarea profesională	5
III.	Competențe profesionale specifice stagiului de practică	6
IV.	Administrarea stagiului de practică	6
V.	Descrierea procesului de desfășurare a stagiului de practică	7
VI.	Sugestii metodologice	9
VII.	Sugestii de evaluare a stagiului de practică	10
VIII.	Cerințe față de locurile de practică	12
IX.	Resursele didactice recomandate elevilor	14
X.	Anexe	16

I. PRELIMINARII

Formarea viitorilor *asistenți medicali* are drept scop *asigurarea, monitorizarea, compatibilizarea și evaluarea* calității serviciilor educaționale de instruire, oferite de instituția de învățământ profesional medical (colegiu), ajustate la standardele naționale și europene din domeniul medicinei, cu elaborarea, coordonarea și aplicarea procedurilor de asigurare a calității proceselor de formare și dezvoltare a competențelor profesionale generale și a competențelor profesionale specifice calificării.

Calitatea procesului de formare a competențelor profesionale a viitorilor asistenți medicali este asigurată de promovarea relațiilor de parteneriat cu agenții economici și de implicarea *asistenților medicali din domeniul practic* în procesul educațional, utilizând atât baza tehnico-materială a instituțiilor medicale, cât și potențialul profesional a specialiștilor din sistemul ocrotirii sănătății.

Procesul de instruire a *asistenților medicali*, fiind unul complex și bazat pe competențe, formează comportamente adecvate cerințelor sistemului ocrotirii sănătății și suportă schimbări continue la nivelul modernizării tehnologiilor de diagnostic, tratament și îngrijiri medicale; interferenței dintre cerere (înaintate către sistemul sănătății) și ofertă (calitatea serviciilor medicale oferite); managementului activității profesionale a asistentului medical bazat pe proceduri și protocoale.

În *curriculumul Stagiului practic de specialitate nr.1 - Îngrijirea bolnavilor în staționar* rezultatele așteptate ale învățării sunt formulate în termeni de competențe profesionale specifice, care sunt dezvoltate și consolidate în cadrul stagiului de practică prevăzut în planul de învățământ.

Abilitățile specifice în cadrul stagiului de practică trebuie formate și aplicate pentru antrenarea competențelor profesionale a viitorilor specialiști medicali în acordarea îngrijirilor medicale populației conform vârstei, statutului social și stării de sănătate: pentru omul sănătos – menținerea sănătății, pentru omul bolnav – prevenirea complicațiilor și menținerea timp îndelungat a stării de bine.

Procesul de instruire practică în învățământul profesional medical se organizează în corespundere cu documentele legislative și normative din țară, prin coordonarea și racordarea la cerințele europene, care promovează calitatea pregătirii cadrelor medicale cu studii profesionale postsecundare.

1. Clasificatorul Ocupațiilor din Republica Moldova, 2021, Hotărârea Guvernului Nr. 208 din 30.09.2021; în: Monitorul Oficial, 2021, nr. 239-248, art. 463.

2. Planul-cadru pentru învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar în baza Sistemului de credite de studii transferabile, Ordinul Ministerului Educației, Culturii și Cercetării RM nr. 1205 din 2015.

3. Profilul ocupațional la programul de formare profesională 91310 Îngrijirea bolnavilor calificarea Asistent medical, validat prin Ordinul Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale al RM Nr. 964 din 17.08.2018 [citată 18.09.2022]. https://cemf.md/upload/PROFIL_OCUPAIONAL/2018_2019_/ANEXA_NR.2.1.1.4_Prof_ocup_AMG.PDF.

4. Standardul calificării la specialitatea Îngrijirea bolnavilor calificarea Asistent medical, Decizia Consiliului Național pentru Calificări Nr.1 din 10.12.2018. https://mecc.gov.md/sites/default/files/sc_4_cncrm_asistent_medical_ingrijirea_bolnavilor.pdf

5. *Planul de învățământ* la Specialitatea Îngrijirea bolnavilor 91310, calificarea Asistent medical aprobat de MS RM și MEC RM, 2022.

6. Regulamentul privind organizarea și desfășurarea stagiilor de practică în învățământul profesional tehnic postsecundar și postsecundar nonterțiar, Ordinul Ministrului Educației nr. 1086 din 29 decembrie 2016.

Stagiul practic de specialitate nr.1 - Îngrijirea bolnavilor în staționar reprezintă o parte integrantă obligatorie a procesului educațional, care se realizează cu scopul de a dezvolta competențe profesionale specifice necesare viitorilor asistenți medicali. Pregătirea viitorilor asistenți medicali în cadrul stagiului de practică constă în integrarea cunoștințelor teoretice, dezvoltarea abilităților practice în scopul formării competențelor profesionale specifice la elevii anului întâi de studiu.

Pe parcursul stagiului de practică *Îngrijirea bolnavilor în staționar*, elevii se familiarizează cu particularitățile de activitate ale diverselor tipuri de instituții medico-sanitare publice și private, normativele igienice și antiepidemice în activitatea instituțiilor medicale, principiile de examinare și îngrijire a pacienților, bolnavilor în baza criteriilor medicale, juridice și economice.

Un element principal și obligatoriu al stagiului de practică *Îngrijirea bolnavilor în staționar* constă în aplicarea îngrijirilor medicale independente și în cadrul echipei multidisciplinare, respectând permanent drepturile și confidențialitatea privind evoluția stării de sănătate a persoanei îngrijite prin comunicare constructivă și consiliere.

II. MOTIVAȚIA, UTILITATEA STAGIULUI DE PRACTICĂ PENTRU DEZVOLTAREA PROFESIONALĂ

Procesul de instruire practică este unul dinamic, bine structurat, organizat și sensibil la cerințele societății și practicii medicale, iar specialiștii pregătiți corespund standardelor naționale de calificare. Actuala concepție a procesului educațional în centrul de excelență prevede nu numai acumularea de cunoștințe la specialitate, dar și formarea, dezvoltarea competențelor de îngrijire, comunicare, consiliere, abilităților creative și manageriale, care permit viitorilor asistenți medicali să se încadreze plener în activitățile practice profesionale, în promovarea reformelor din domeniul medicinei moderne.

Stagiul practic de specialitate nr.1 - Îngrijirea bolnavilor în staționar urmărește să introducă elevii în problematica organizării și desfășurării procesului de acordare a asistenței medicale pacienților în instituțiile medico-sanitare publice și private de tip staționar, familiarizându-i cu tehnicile de acordare a îngrijirilor autonome și delegate.

Stagiul practic se desfășoară în spitale sub responsabilitatea profesorilor metodiști din cadrul instituției, în cooperare și asistență din partea asistenților medicali calificați, în scopul asigurării calității și siguranței actului medical. Este o instruire coordonată și trebuie să aibă ca obiectiv toate aspectele de activitate ale asistentului medical prin învățământ dual în materie de îngrijiri de sănătate la acest nivel, incluzând prevenirea bolii, educația pentru sănătate, precum și îngrijirile de sănătate. În cadrul stagiului de practică elevii dobândesc abilități inițiale în domeniul specialității alese, bazate pe unitatea de curs *Nursing general, Nursing specific, Semiologia bolilor interne și pneumologie cu nursing specific, Ftiziologie și cardiologie cu nursing specific și Chirurgie generală cu nursing specific*.

În cadrul stagiului de practică *Îngrijirea bolnavilor în staționar* viitorul asistent medical activează, în cadrul unei echipe, în contact direct cu un individ sănătos sau bolnav, organizează, acordă și evaluează îngrijirile medicale acordate, pe baza cunoștințelor, abilităților și competențelor dobândite.

Realizarea acestui stagiu va contribui la aprofundarea cunoștințelor teoretice acumulate de elevi pe parcursul primului an de studii, la socializarea lor profesională, la dezvoltarea

priceperilor, deprinderilor și a experienței profesionale în domeniul nursing-ului. Pe parcursul stagiului de practică elevii vor dezvolta o comunicare eficientă în diverse situații socio-profesionale într-o manieră civilizată, politicoasă, cu evitarea conflictelor, vor aplica tehnici actuale de îngrijiri, vor urmări starea de sănătate a pacienților și vor monitoriza modificările persoanei îngrijite în timpul diverselor proceduri.

Conceptul modern de îngrijire oferă asistentului medical prin învățământ dual independența profesională bazată pe decizia proprie în realizarea actului medical, în parteneriat cu medicul și alți membri ai echipei multidisciplinare. Dezvoltarea competențelor de luare a deciziilor pentru un mod sănătos de viață, sunt competențe cruciale, datorită numărului extrem de mare a populației cu patologii cronice.

Stagiul practic de specialitate nr.1 - Îngrijirea bolnavilor în staționar, este organizat în semestrul VI, pe parcursul a 2 săptămâni, precede examenele de promovare și se desfășoară în instituțiile medico-sanitare publice/private de tip staționar și se finalizează cu susținerea examenului prin prezentarea publică a raportului stagiului de practică.

Evaluarea manoperelor practice este efectuată de asistenții medicali în baza protocoalelor instituționale, *Procedurilor Operaționale și Protocoalelor/algoritm al deprinderilor practice*, ediția a II-a, Chișinău, 2017.

III. COMPETENȚE PROFESIONALE SPECIFICE STAGIULUI DE PRACTICĂ

CPS1. Aplicarea măsurilor de prevenire a infecțiilor asociate asistenței medicale în instituțiile medico-sanitare publice și private.

CPS2. Evaluarea nevoilor fundamentale la pacienți cu diverse afecțiuni.

CPS3. Participarea în diagnosticarea medicală prin pregătirea pacienților pentru examinările paraclinice și instrumentale.

CPS4. Aplicarea îngrijirilor medicale independent (autonome) și în cadrul echipei interdisciplinare.

CPS5. Acordarea primului ajutor medical pacienților în stări de urgență conform legislației în vigoare.

CPS6. Aplicarea procedurilor de monitorizare a stării pacientului.

CPS7. Comunicarea eficientă în diverse situații socio-profesionale cu menținerea dialogului în vederea îmbunătățirii actului de îngrijire.

IV. ADMINISTRAREA STAGIULUI DE PRACTICĂ

Codul stagiului de practică	Denumirea stagiului de practică	Semestrul	Numărul de săptămâni	Numărul de ore	Perioada	Modalitatea de evaluare	Numărul de credite
P.06.O.045	<i>Stagiul practic de specialitate nr.1 - Îngrijirea bolnavilor în staționar</i>	VI	2	60	Mai	Examen	2

V. DESCRIEREA PROCESULUI DE DESFĂȘURARE A STAGIULUI DE PRACTICĂ

Activități/sarcini de lucru	Produse de elaborat	Modalități de evaluare	Durata de realizare
<i>UC1.</i> Inițierea elevilor cu cerințele față de realizarea stagiului de practică, documentația și regulile tehnicii securității muncii.	Agenda formării profesionale	Prezentarea agendei de formare profesională	6 ore
<i>UC2.</i> Familiarizarea cu documentația secției de internare.	Lista cu documente din secția de internare	Prezentarea listei de documente	
<i>UC3.</i> Trierea și înregistrarea pacienților în secția de internare.	Fișa medicală a pacientului completată conform cerințelor Sistemului Informațional Integrat în Sănătate în spitale	Prezentarea fișei medicale	6 ore
<i>UC4.</i> Determinarea datelor antropometrice și efectuarea termometriei.	Foaia de temperatură	Prezentarea foii de temperatură	6 ore
<i>UC5.</i> Prelucrarea igienică a bolnavilor internați.	Bolnavii internați prelucrați igienic conform algoritmului manoperei	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	
<i>UC6.</i> Prelevarea materialului biologic pentru examinările de laborator.	Material biologic prelevat conform algoritmului	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	
<i>UC7.</i> Transportarea/transferarea pacienților în secțiile curative sau alte instituții medicale.	Pacienții transportați și transferați respectând principiile și algoritmul de realizare a manoperei	Evaluarea respectării principiilor și algoritmului de transportare și transferare a pacienților	3 ore
<i>UC8.</i> Completarea dosarului de nursing în baza datelor subiective, obiective culese de la pacient/rude/însoțitor și a planului de îngrijire.	Dosarul de nursing	Evaluarea dosarului de nursing	6 ore
<i>UC9.</i> Determinarea, înregistrarea și monitorizarea indicilor vitali.	Foaia de temperatură	Prezentarea foii de temperatură	
<i>UC10.</i> Dezinfecția obiectelor de îngrijire a pacienților conform ordinelor în vigoare.	Ordine în vigoare	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	3 ore
<i>UC11.</i> Familiarizarea elevilor cu obligațiunile de serviciu a asistentului medical.	Fișa de post a asistentului medical	Prezentarea fișei de post a asistentului medical	
<i>UC12.</i> Participarea la alimentația bolnavilor.	Bolnavi alimentați la necesitate conform algoritmului manoperei	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	3 ore
<i>UC13.</i> Aplicarea măsurilor de	Măsurile de fizioterapie	Evaluarea respec-	

fizioterapie elementară (punga cu gheață, prășnițe reci și calde, sinapisme, termoforul).	realizate conform algoritmului manoperei	tării algoritmului manoperei	
UC14. Extragerea indicațiilor din foile de prescripții medicale.	Registrul pentru selecția medicamentelor și investigațiilor indicate pacienților	Prezentarea registrului	6 ore
UC15. Pregătirea fizică și psihică a pacientului pentru investigațiile de laborator/instrumentale/funcționale.	Pacienții pregătiți către investigații de laborator/instrumentale/funcționale	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	
UC16. Familiarizarea cu măsurile regimului sanitar-igienic în sala de tratament, cu respectarea cerințelor, ordinelor în vigoare ale MS RM.	Lista cu ordine în vigoare ce țin regimul sanitar-igienic	Prezentarea listei cu ordine în vigoare	3 ore
UC17. Participarea la pregătirea sălii de tratament și pansament pentru lucru.	Sala de tratament și pansament pregătită de lucru conform cerințelor în vigoare	Evaluarea corectitudinii pregătirii sălii de tratament/pansament pentru lucru	3 ore
UC18. Utilizarea substanțelor dezinfectante pentru igienizarea sălii de pansament și tratament.	Lista cu substanțe dezinfectante utilizate în IMSP	Prezentarea listei cu substanțe dezinfectante	
UC19. Aranjarea măsuței și tavei sterile.	Măsuța sterilă aranjată conform algoritmului	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	3 ore
UC20. Pregătirea casoletii pentru sterilizare.	Casoleta pregătită conform algoritmului	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	
UC21. Prelucrarea utilajului medical în dependență de tipul lui.	Utilajul medical prelucrat conform algoritmului	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	
UC22. Dozarea corectă a medicamentelor indicate pacienților.	Lista remediilor medicamentoase dozate	Prezentarea listei remediilor medica-mentoase dozate	6 ore
UC23. Respectarea tehnicii securității în administrarea medicamentelor pe diverse căi.	Injecții i/v, i/m/, s/c, i/d	Evaluarea respectării algoritmului manoperei (numărul de manopere realizate)	
UC24. Montarea sistemii pentru perfuzie și tehnica perfuziei intravenoase.	Perfuzie intravenoasă montată și aplicată	Evaluarea respectării algoritmului manoperei	6 ore
UC25. Segregarea deșeurilor medicale conform codului de culori.	Ordine în vigoare	Evaluarea respectării gestionării deșeurilor medicale	
UC26. Completarea documentației din sala de tratament.	Documentația din sala de tratament	Prezentarea listei de documente elaborată	

UC27. Reflectarea rezultatelor stagiului de practică în actele de totalizare.	Portofoliul stagiului de practică Agenda formării profesionale Raportul stagiului de practică Referința elevului	Prezentarea publică a portofoliului Susținerea raportului stagiului de practică	6 ore
---	---	--	-------

VI. SUGESTII METODOLOGICE

Demersul didactic pe parcursul stagiului de practică se axează pe elev, poziția acestuia fiind activ-participativă. Elevul realizează sarcinile conform obiectivelor în vederea formării competențelor profesionale specifice, asumându-și responsabilități, manifestând gândire clinică și critică. Realizarea eficientă a obiectivelor instruirii practice, asigură formarea competențelor profesionale specifice calificării *Asistent medical specialitatea Îngrijirea bolnavilor*.

Delegarea elevilor la *Stagiul practic de specialitate nr.1 - Îngrijirea bolnavilor în staționar* este anticipată de informarea elevilor cu privire la tipul, locul realizării stagiului de practică, normele și cerințele securității și sănătății în muncă, precum și alte aspecte organizatorice. Elevilor li se oferă foaia de delegare în care este indicat ordinul de repartizare la stagiul de practică.

Pe parcursul realizării stagiului de practică, toate activitățile elevilor sunt supravegheate de către profesorul metodist și asistentul medical, mentor din partea instituției medico-sanitare publice/private.

Managementul activității profesorului metodist/mentorului este asigurat de o gamă de documente reglementative și de evaluare, care sunt perfectate și gestionate în termenii stabiliți. Nomenclatorul de acte pentru profesorul metodist include:

1. Obligațiunile profesorului metodist/mentorului în cadrul stagiului practic.
2. Raportul de autoevaluare a activității profesorului metodist privind efectuarea stagiului practic.
3. Registrul de evidență a frecvenței și reușitei elevilor pentru anul de învățământ, propus de Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova.

Pe parcursul realizării *Stagiului practic de specialitate nr.1 - Îngrijirea bolnavilor în staționar*, elevii completează portofoliul stagiului de practică, conform *Nomenclatorului de acte (Anexa nr.1)*. Activitățile de perfectare/completare a documentației recomandate stimulează la elevi abilitățile specifice de lucru cu documentația de referință, dezvoltă responsabilitatea elevilor, asigură posibilitatea de evaluare finală a stagiului de practică.

Nomenclatorul de acte pentru *Stagiul practic de specialitate nr.1 - Îngrijirea bolnavilor în staționar* include următoarele documente:

1. Extras din ordinele cu privire la activitatea internă – dezinfectia, profilaxia infecției asociate asistenței medicale, profilaxia infecției HIV/SIDA, profilaxia hepatitelor virale, etc.
2. Codul deontologic al lucrătorului medical și al farmacistului nr. 192 din 24.03.2017
3. Raport privind realizarea stagiului de practică.
4. Referința elevului.
5. Agenda formării profesionale - model propus de Ministerul Educației și Cercetării al Republicii Moldova.

6. Produsele realizate pe parcursul stagiului de practică: foaia de temperatură, lista cu documente din secția de internare, lista cu ordine despre activitatea curentă a instituțiilor medicale, plan de îngrijire, lista cu substanțe dezinfectante utilizate în IMSP, registrul pentru selecția medicamentelor și investigațiilor indicate pacienților, fișa de post a asistentului medical, dosarul de nursing etc.

Agenda formării profesionale (*Anexa nr.2*) reprezintă un instrument de înregistrare și monitorizare a activităților realizate de către elevi la locul de desfășurare a stagiului de practică. Elevii vor consemna în Agenda formării profesionale sarcinile de lucru planificate și realizate, de asemenea vor fi descrise zilnic activitățile realizate. Activitățile înregistrate în agenda formării profesionale sunt evaluate zilnic prin notă și semnătură de către reprezentantul IMSP.

Calitățile profesionale, atitudinale și psihosociale demonstrate de către elevi pe parcursul *Stagiului practic de specialitate nr.1 - Îngrijirea bolnavilor în staționar*, sunt evaluate de către specialistul din domeniul practic și specificate în Referința elevului (*Anexa nr.3*), care este semnată de conducătorul din partea unității economice și confirmată cu ștampila. Referința ulterior este arhivată în dosarul personal al elevului.

Pe parcursul *Stagiului practic de specialitate nr.1 - Îngrijirea bolnavilor în staționar* elevii realizează *Dosarul de nursing al pacientului (Anexa nr.4)*, compartimentele:

- completarea datelor generale;
- fixarea diagnosticului clinic;
- stabilirea diagnosticelor de nursing prioritare conform formulei PES;
- descrierea examenului subiectiv și obiectiv;
- realizarea planului de îngrijiri conform diagnosticelor stabilite;

Dosarul de nursing este echivalentul foii de observație clinică generală de la medici și ține cont de componentele fundamentale ale procesului de îngrijire: evaluarea pacientului, elaborarea planului de îngrijire, realizarea acestuia și evaluarea continuă a eficacității îngrijirilor. Dosarul de nursing este un instrument al asistenților medicali prin care pot demonstra că intervențiile de nursing corect efectuate reprezintă un element fundamental în evoluția favorabilă a pacientului, contribuind, alături de tratamentul medical aplicat, la restabilirea sănătății, la stabilizarea evoluției bolilor cronice, prevenirea complicațiilor și optimizarea stării de bine a pacientului.

La finele stagiului de practică nr.I, elevul structurează și întocmește un raport despre activitatea realizată în instituția medico-sanitară publică/privată conform cerințelor propuse în model (*Anexa nr.5*). Raportul stagiului de practică se întocmește pe parcursul desfășurării stagiului de practică, iar după încheierea perioadei stagiului de practică, se prezintă pentru control și avizare conducătorului stagiului de practică. Elaborarea raportului stagiului de practică dezvoltă capacitățile de generalizare și analiză referitor la activitățile realizate.

VII. SUGESTII DE EVALUARE A STAGIULUI DE PRACTICĂ

Activitatea didactică reprezintă un sistem al interferenței celor trei activități: predare – învățare – evaluare, care se desfășoară simultan și asigură eficiență doar în cazul când formează o unitate, o continuitate. Evaluarea competențelor pornește de la definirea clară a acestora, drept capacitate de soluționare a problemelor într-un context dat. Prin urmare, pentru evaluarea abilităților specifice și a competențelor profesionale trebuie identificate cunoștințele acumulate, deprinderile formate, atitudinile și abilitățile dezvoltate.

Evaluarea stagiului de practică se realizează atât pe perioada de desfășurare a practicii, cât și la finalizarea acestei activități. Evaluarea scoate în evidență nivelul în care se formează

competențele profesionale specifice, va viza aprecierea nivelului de dezvoltare la elevi a competențelor profesionale conform curriculumului stagiului de practică.

Obiectivele evaluării formării prin practică vor urmări progresul *asistentului medical* cu referire la abilitățile profesionale specifice formate, inițiativa profesională, atitudinile față de pacient și față de profesia aleasă, interesele privind evoluția personală în diferite activități profesionale. Procesul de evaluare este continuu, obiectiv și deschis.

Evaluarea continuă a sarcinilor practice aplicative se realizează în perioada de desfășurare a *Stagiului practic de specialitate nr.1* de către asistentul medical superior/principal din instituția medicală.

Evaluarea sumativă a *Stagiul practic de specialitate nr.1 - Îngrijirea bolnavilor în staționar* se va realiza la sfârșitul stagiului practic de către profesorul metodist și reprezentantul din partea instituției medicale în baza:

- realizării Curriculumului stagiului practic și activității elevului pe parcursul stagiului practic, evaluată de asistentul medical superior/principal din instituția medicală;
- completării și prezentării portofoliului: complexitatea portofoliului, corectitudinea completării agendei de formare profesională, elaborării și prezentării publice a raportului cu privire la realizarea stagiului de practică, respectarea disciplinei de muncă și existența aprecierii date de conducătorul practicii din partea agentului economic;
- calculării mediei simple cu sutimi fără rotungere, formată din notele curente acumulate zilnic și nota acordată pentru portofoliul stagiului de practică.

$$\text{MSP} = (\text{MNC} + \text{NAP}) : 2$$

MSP - media stagiului practic

MNC - media notelor curente

NAP - nota acordată pentru portofoliu

Cadrul didactic/mentorul din cadrul instituției medicale își va alege setul de metode de evaluare, precum și materiale - instrumente de evaluare, formele de evaluare ce corespund conținuturilor stipulate în capitolul V. Descrierea procesului de desfășurare a stagiului de practică. Aprecierea se va face în baza de criterii. Criteriile de notare contribuie la formularea unei evaluări obiective. Astfel, în calitate de criterii de apreciere a produsului realizat de către elevi sunt recomandate:

Nr. d/o	Categoria de produs	Criterii de evaluare a produsului
1.	Agenda formării profesionale a elevului	<ul style="list-style-type: none"> • relevanța completării agendei, • veridicitatea conținutului expus, • calitatea prezentării textuale, • respectarea normelor prestabilite, • completitudinea agendei.
2.	Produse elaborate	<ul style="list-style-type: none"> • corespunderea cu standardele de realizare, • creativitatea, • calitatea proceselor, • completitudinea produsului, • elaborarea și structura produsului, • calitatea materialului folosit, • corectitudinea interpretării, • respectarea termenilor de elaborare.

3.	Dosar de nursing	<ul style="list-style-type: none"> • completarea datelor generale, • stabilirea diagnosticilor de nursing prioritare (3) conform formulei PES, • descrierea detaliată a examenului subiectiv, • descrierea detaliată a examenului obiectiv conform etapelor inspecției generale, • realizarea planului de îngrijiri conform diagnosticilor stabilite.
4.	Raportul stagiului de practică	<ul style="list-style-type: none"> • corespunderea raportului stagiului de practică cerințelor stabilite, • corectitudinea formulării conținutului, • conținutul textual al raportului va fi expus într-un limbaj specific medical, • completitudinea raportului, • originalitatea, • creativitatea.
5.	Portofoliul stagiului de practică	<ul style="list-style-type: none"> • respectarea nomenclatorului de acte, • corectitudinea completării cu produsele din nomenclatorul de acte, • relevanța, • veridicitatea, • completitudinea, • calitatea prezentării textuale a produselor, • respectarea normelor prestabilite.

Notele obținute la stagiul de practică se iau în calculul mediei academice semestriale a elevului. Creditele de studii transferabile se acordă pentru nota de promovare 5,00 și mai mult.

VIII. CERINȚE FAȚĂ DE LOCURILE DE PRACTICĂ

Activitatea instituțiilor medico-sanitare publice/private este orientată atât spre protecția sănătății populației, profilaxia, diagnosticarea, tratamentul și reabilitarea bolnavilor, promovarea modului sănătos de viață, cât și spre monitorizarea și dirijarea stagiilor de practică.

Stagiul practic de specialitate nr.1 - Îngrijirea bolnavilor în staționar se desfășoară în instituțiile medico-sanitare publice/private care asigură servicii de asistență medicală de performanță. Modalitatea de identificare a unității economice pentru desfășurarea stagiului de practică se realizează după cum urmează:

- a. unitatea economică aprobată prin Ordinul Ministerului Sănătății al Republicii Moldova;
- b. unitatea economică este selectată la propunerea elevului. Analiza și validarea locurilor de practică selectate de elevi se realizează de către Centrul de excelență în medicină și farmacie „Raisa Pacalo”.

Ministerul Sănătății al Republicii Moldova aprobă prin ordin instituțiile medico-sanitare publice de stat, private și departamentale în calitate de baze clinice pentru realizarea instruirii practice.

Stagiul de practică efectuat în cadrul unităților economice se organizează și se desfășoară în baza Contractului de parteneriat.

Bazele practice – unitățile economice din domeniul sănătății, corespund următoarelor cerințe:

- profilul instituției medico-sanitare publice corespunde conținuturilor de instruire.
- mentorii - personalul medical mediu din instituțiile medico-sanitare publice, responsabil de instruirea practică a elevilor, este instruit în domeniul psihopedagogiei.
- mentorii manifestă respect și reponsabilitate pentru educația profesională a viitorilor specialiști și participă activ în procesul de formare a competențelor profesionale a viitorilor asistenți medicali.
- instituțiile medico-sanitare publice/private manifestă un management instituțional de performanță, participativ, abordat complex și sistemic, încât personalul medical implică activ elevii în procesul de acordare a serviciilor medicale populației;
- instituțiile medico-sanitare publice/private au capacitatea necesară pentru încadrarea tuturor elevilor în activitățile curativ-preventive și de îngrijire;
- multitudinea de servicii medicale prestate de instituția medico-sanitară publică/privată corespunde cu volumul de competențe și abilități necesare pentru antrenare în conformitate cu curriculumul stagiului de practică;
- instituțiile medico-sanitare publice/private asigură respectarea prevederilor contractului/convenției-cadru de parteneriat privind efectuarea stagiului de practică al elevilor;
- instituțiile medico-sanitare publice/private organizează și asigură condiții corespunzătoare pentru desfășurarea eficientă a stagiului de practică în corespundere cu curriculumul stagiului de practică;
- instituțiile medico-sanitare publice/private desemnează conducătorul de practică din cadrul unității economice din rândul specialiștilor de înaltă calificare și cu experiență în domeniu;
- instituțiile medico-sanitare publice/private asigură accesul elevilor la fondul de literatură de specialitate de care dispune unitatea economică, diverse proiecte de dezvoltare, alte materiale, la utilajul și echipamentele corespunzătoare, în conformitate cu curriculumul stagiului de practică;
- instituțiile medico-sanitare publice/private efectuează instructajul elevilor privind aspecte de organizare și norme de protecție/de securitate a muncii;
- instituțiile medico-sanitare publice/private se includ în procesul de formare prin practică a elevilor, antrenându-se în organizarea și desfășurarea instruirii practice, soluționarea problemelor posibile;
- instituțiile medico-sanitare publice/private evaluează nivelul competențelor profesionale obținute de elev, precum și comportamentul și modalitatea de integrare a acestuia în activitatea unității economice.

Lista orientativă a instituțiilor medico-sanitare publice/private la care se va desfășura *Stagiul practic de specialitate nr.1 - Îngrijirea bolnavilor în staționar*:

Nr.	Denumirea instituției medicale
1.	IMSP Institutul Oncologic
2.	IMSP Spitalul Clinic Republican „Timofei Moșneaga”
3.	IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfântul Arhanghel Mihail”
4.	IMSP Spitalul Clinic Municipal „Sfânta Treime”
5.	IMSP Spitalul Clinic Municipal „Gheorghe Paladi”
6.	IMSP Spitalul Clinic Municipal nr.4

7.	IMSP Spitalul Clinic Municipal pentru Copii „Valentin Ignatenco”
8.	IMSP Institutul Cardiologic
9.	IMSP Institutul Mamei și Copilului
10.	IMSP Spitalul Clinic de boli infecțioase „Toma Ciorbă”
11.	IMSP Institutul de Medicină Urgentă
12.	IMSP Spitalul Clinic Municipal de Copii nr.1
13.	IMSP Institutul de Neurologie și Neurochirurgie „Diomid Gherman”
14.	IMSP Spitalul Clinic al Ministerului Sănătății al RM
15.	Spitalul Internațional Medpark
16.	Centrul de reabilitare medicală „Neokinetica”
17.	Centrul Medical Med Family

Lista orientativă a locurilor de muncă/posturilor la care se va desfășura *Stagiul practic de specialitate nr.1 - Îngrijirea bolnavilor în staționar*:

Nr.	Locul de muncă/postul	Cerințe față de locul de muncă/postul propus elevului
1.	Secția de internare	Secția de internare asigurată cu necesarul pentru: înregistrarea pacienților; întocmirea actelor medicale; examinarea clinică a pacienților; acordarea asistenței medicale de urgență în caz de necesitate; prelucrarea parțială a bolnavilor; verificarea temperaturii și datelor antropometrice.
2.	Secția curativă a staționarului terapeutic, pediatric, chirurgical	Secția va dispune de saloane cu 1, 2, 3 și 4 locuri, sală de proceduri, sală de pansamente, sală de manipulații, cabinet de diagnostic funcțional, blocuri sanitare și cantină pentru pacienți. Locurile de muncă vor fi asigurate cu necesarul ce ar permite realizarea investigațiilor specifice profilului, acordarea îngrijirilor auto-nome și delegate pacienților.

IX. RESURSELE DIDACTICE RECOMANDATE ELEVILOR

Nr.	Denumirea resursei	Locul în care poate fi consultată/accesată/procurată resursa	Numărul de exemplare disponibile
1.	BAGHIU, V., Teoria și practica nursing, volumul V, Nursing în medicina internă, București, 2020: Editura Cartea medicală. 464 p., ISBN 978-973-160-104-5.	Catedra Nursing CEMF „Raisa Pacalo”	1
2.	CUCIERU, E., CUȘNIR, R., ȚURCAN, T., BADICICO, L., Tehnici de îngrijire în pediatrie, Chișinău, 2005: Î.I.,Angela Levința”, 82 p., ISBN – 9975-9835-1-0.	Catedra Pediatrie CEMF „Raisa Pacalo”	1
3.	Friptuleac, G., Promovarea sănătății și educația pentru sănătate (teorie și practică), Chișinău, 2018: Centrul Editorial – Poligrafic Medicina, 332 p., ISBN 978-9975-82-102-5.	PDF1.tmp (usmf.md)	

4.	MANOLACHE, A., NEGREAN, M., STEMPOVSCAIA, E., GRECU, A., PINTEAC, O., ABDURAHMANOVA, Z., Protocol/Algoritm al deprinderilor practice, calificarea Asistent medical, ediția a II-a., Chișinău, 2017: Tipogr. Prag-3 SRL, 470 p., ISBN 978-9975-53-888-6.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1085
5.	MOZES, C., Tehnica îngrijirii bolna-vului, București, 2006: Editura Medicală, 1246 p., ISBN 973-39-0320-5.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	180
6.	FRIPTU, R., EMILIAN, R., COBÎLEANSCHI, S., URSU, L., COPACEANU, E., DICUSARĂ, N., COVALCIUC, E., GURBULEA, G., SUVAC, A., POSTICA, L., SCOARȚĂ, E., Bazele îngrijirii omului sănătos și bolnav, Suport de curs, Chișinău, 2017: 295 p., ISBN 978-9975-53-869-5.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	500
7.	ОБУХОБЕЦ, Т. П., ЧЕРНОВА, О.В. Основы сестринского дела, Феникс, 2017: 766 p., ISBN 978-5-222-26863-6.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1
8.	ROGOZEA, L., OGLINDĂ, T., Tehnici și manopere pentru asistenții medicali, Brașov, 2017: 253 p., ISBN 978-606-8814-43-8.	Catedra Nursing CEMF „Raisa Pacalo”	1
9.	ROGOZEA, L., OGLINDĂ, T., Îngrijirea pacienților, Vol. I. Brașov, 2018: Editura Creator, 162 p., ISBN 978-606-8814-79-7.	Catedra Nursing CEMF „Raisa Pacalo”	1
10.	ROGOZEA, L., OGLINDĂ T., Îngrijirea pacienților, Vol. II. Brașov, 2017: Editura Creator, 141 p., ISBN 978-606-8814-77-3.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1
11.	ROGOZEA, L., OGLINDĂ T., Îngrijirea Pacienților. Vol. III. Brașov, 2018: Editura Creator, 140 p., ISBN 978-606-8953-09-0.	Catedra Nursing CEMF „Raisa Pacalo”	1
12.	ROGOZEA, L., OGLINDĂ T., Îngrijirea pacienților. Vol. IV. Brașov, 2018: Editura Creator, 156 p., ISBN 978-606-8853-10-6.	Catedra Nursing CEMF „Raisa Pacalo”	1
13.	STEMPOVSCAIA, E., responsabil de ediție, Standarde de îngrijiri - nursing pentru asistente medicale și moașe, Chișinău, 2010: Tipog. GrafemaLibris, 312 p.	15099-15088- Standarde2520de2520ingr ijiri2520nursing.pdf (gov.md)	
14.	PRISACARI, V., Ghid de supraveghere și control în infecțiile nosocomiale, Ediția II. Chișinău, 2009: Ed. SRL „T-PAR”, 312 p., ISBN – 978-9975-9959-4-8.	Ghid- supravegherea inf nosoc om ed II -37051.pdf (usmf.md)	
15.	TITIRCĂ, L., Ghid de nursing cu tehnici de evaluare și îngrijiri corespunzătoare nevoilor fundamentale, București, 2008: Editura Viața medicală românească, 414 p., ISBN 973-9320-84-8.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1

16.	TITIRCĂ, L., Tehnici de evaluare și îngrijiri acordate de asistenții medicali, București, 2008: Editura Viața medicală românească, 399 p., ISBN 973-9320-67-8.	Biblioteca CEMF „Raisa Pacalo”	1
17.	Protocoalele Clinice Naționale.	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova (gov.md)	
18.	Protocoalele Clinice Naționale.	Ministerul Sănătății al Republicii Moldova (gov.md)	

X. ANEXE

Anexa nr.1 – Nomenclatorul de acte al stagiului practic *Stagiul practic de specialitate nr.1-Îngrijirea bolnavilor în staționar*

Anexa nr.2 – Agenda formării profesionale.

Anexa nr. 3 – Referința elevului.

Anexa nr.4 – Dosarul de nursing.

Anexa nr.5 – Raportul stagiului de practică.